

1 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף קיד עמוד א

דבר טלי וטליא וליטיילו התם, דאי משכחי להו מייתי להו. אלמא קסבר: קטן אוכל נבלות - אין ב"ד מצווין להפרישו. לימא מסייע ליה: לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם, אלא מניחו תולש, מניחו זורק! אמר אביי: תולש - בעציץ שאינו נקוב, זורק - בכרמלית דרבנן. ת"ש: עובד כוכבים שבא לכבות, אין אומרים לו כבה ואל תכבה, מפני שאין שבייתו עליהם; קטן הבא לכבות, אומרים לו אל תכבה, ששבייתו עליהם! א"ר יוחנן: בעושה על דעת אביו. תא שמע: יונק תינוק והולך מעובדת כוכבים ומבהמה טמאה, ואין חוששין ביונק שקץ, ולא יאכילנו נבלות וטרפות שקצים ורמשים, ומכולן יונק מהם ואפילו בשבת, ובגדול - אסור; אבא שאול אומר: נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב; קתני מיהא: אין חוששין ביונק שקץ! התם משום סכנה.. ת"ש: אלא תאכלום כי שקץ הם - לא תאכלום, להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמר להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו ליה בידיהם. תא שמע: בכל נפש מכם לא תאכל דם - להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמרי להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו להו בידיהם. ת"ש: גאמור... ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים; מאי לאו דאמר להו לא תיטמו! לא, דלא ליטמו להו בידיהם. וצריכי; דאי אשמעינן שקצים

2 חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף קיד עמוד א

ומיהו משמע לי דבאיסורין של דבריהם מותר לומר לו לאכול בפירוש, דהא למ"ד בשל תורה ב"ד מצווין להפרישו בשל דבריהם אין ב"ד מצווין להפרישו כדמתרצין הכא הב"ע בעציץ שאינו נקוב מדרבנן ואמרי' נמי בדמאי הקלו, וכיון שכן כיון דקי"ל דאף בשל תורה אין ב"ד מצווין להפרישו בשל דבריהם מחתיין בו דרגא אחת יותר ומתירין בו אפילו לומר לו לאכול, ויש לי לתלמוד מדאמרינן בשבת

3 חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף קיד עמוד א

הא דתניא יונק תינוק והולך מחלב נכרית ומבהמה טמאה ואין חוששין ביונק שקץ, מסתברא דהא דנקט נכרית לא שיהא חלב הנכרית אסור יותר מחלב בת ישראל דדא ודא מהלכי שתיים הן וחלב שתייהן מותר ולא מצינו היתר בדמן וחלבן ובשרן של ישראל יותר מן הנכרי, ותניא בע"ז פרק אין מעמידין (כ"ו א') נכרית לא תניק בנה של ישראל מפני שחשודין על שפיקות דמים דברי ר"מ וחכ"א נכרית מניקה בנה של ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה אלמא לכ"ע חלב הנכרית מותר אפילו לכתחלה אלא שלהניק נכרית בנה של ישראל אסר ר"מ משום החשד ורבנן שרו בשאחרים עומדין על גבה, אלא מפני שטבען של ישראל נח יותר משום דרגילי (נ"א דדיגי) במצות והם רחמנים וביישנים בטבע אף חלבן מגדל טבע כיוצא בהן וזה שאמרו במשה שלא רצה לינק מחלב הנכרית כמו שהוא באגדה, ולזה אמרו כאן יונק מן הנכרית ומן הבהמה טמאה ולא שיהא זה כזה אלא מן הנכרית יונק לכתחלה ואפילו בזמן שיש חלב של ישראלית אלא שהוא מדת חסידות ומדת זריזות שלא להניקו מפני סיבותיו כמו שאמרנו וחלב בהמה טמאה אסור אלא במקום שאין שם חלב כשר ומפני סכנת התינוק אלא שאינו צריך אומדנא כדאיתא הכא, ותמהני על ר"ח ז"ל שכתב מהאי מתני' שמעינן דחלב נכרית כחלב בהמה טמאה ולא התיירוהו אלא לתינוק מסוכן לבד ע"כ, ומתניתין דפרק אין מעמידין הויא תיובתיה, אבל מצאתי בתוספתא שבת פ"י אין יונקין מן הנכרית ומן הבהמה טמאה אם הי' דבר שיש בו סכנה מותר שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מע"ז וגלוי עריות ושפיקות דמים, ושמה התם נמי אין יונקין מן הנכרית מדת חסידות קאמר. ומיהו ודאי לישנא דתוספתא כדברי ר"ח ז"ל מכרעא, ולדבריו איכא למימר דפלוגתא דר"מ ורבנן דפ' אין מעמידין במקום דליכא מניקת בת ישראל מוכנת שם להניקו היא שניה, וטעמא דר"מ דאע"ג דסתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב סכנת הנקת נכרית אלימא טפי ואפילו אחרות עומדות על גבה כדאיתא התם משום דשייפא ליה סם לדד מאבראי והלכך טפי עדיף לאמתוני ולא תוויי ליה מניקה בת ישראל ממקום קרוב אבל היכא דאיכא מניקה בת ישראל לא יהיבין ליה חלב נכרית כלל, כמ"ש למעלה. ומצאתי בואלה שמות רבה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות וכי אסור הי' לו למשה לינק

מחלב הנכרית לא כן תנינן בת ישראל לא תניק בנה של נכרית אבל נכרית מניקה בנה של ישראלית ברשותה אלא למה אמרה כן לפי שהחזירתו למשה על כל המצריות להניק אותו ופסל את כולן ולמה פסלן אמר הקב"ה פה שעתידי לדבר עמי יינק דבר טמא והיינו דכתיב את מי יורה דעה את מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים, מכאן נראה שהוא מותר לגמרי ואין בו אלא משום מדת חסידות כמו שכתבתי בלשון ראשון, וצ"ת

4 שולחן ערוך יורה דעה הלכות בהמה וחיה טהורה סימן פא

חלב כותית כחלב ישראל, כד לב [ומ"מ לא יניקו תינוק מן הכותית, אם אפשר בישראלית, דחלב כותית מטמטם הלב (ר"נ פא"מ בשם הרשב"א). כה לג] <יב> טו) וכן לא תאכל המינקת, אפי' ישראלית, דברים האסורים (הגהות אש"ר). כו וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו

5 חידושי הרשב"א מסכת נדה דף סא עמוד ב

זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבוא. י"מ משום דאמרינן בכתובות (קי"א ב') מתים שעתידי הקב"ה להחיות בלבושיהן הן עומדין, וקשה לי דמתים שהחיה יחזקאל יוכיחו דאמר בפ' חלק (צ"ב ב') אבא מהן ואלו תפלין שהניח לי אבא מהם היו, ונ"ל לעתיד לבא משעת שמת קאמר ולומר שאין החי מצווה על המת, כדרך שאמרו (יבמות קי"ד א') בקטנים לא תאכלום קרי ביה לא תאכלום להזהיר גדולים על הקטנים, וטעמא משום דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות בשעת מיתתו, ויש לעתיד לבא בזמנו ובזמן מועט, שלא תהא מכשילן לעתיד לבא

6 תרומת הדשן פסקים וכתבים סימן סב

והא דאיתי קרא דאסרה תורה דלא ליספו ליה בידיה, יש לומר הטעם דקפיד רחמנא שלא ירגיל אותו לעבור עבירות, וכשיגדל יבקש לימודו

7 שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן פג

מ"מ בהא סלקינן דלרוב הפוסקים משמע בפשיטות דבמה שמעמידו אצל נכרים אינו כמאכילו בידיהם וכן כתב ר"י סוף ח"א אלא שהצריך שיהיה קצת חולה כמ"ש מג"א [ס'י שמ"ג סק"ג] בשמו, אבל בנוסחא שלפנינו כ' בשם הרמ"ה ז"ל: אין למחות בגויות המאכילות אותו נבילות אבל אין לומר לגוי להאכילו דבר איסור וכו' עכ"ל, והכא נמי בנדון שלפנינו אין אומר דבר אלא שמשכירו לרפאותו ולזונו ובמה שירצה וה"ל כמעמיד אצל נבילה או כנותן לו ערב שבת עם חשיכה אע"פ שודאי ילך בשבת ויוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים וד' אמות ברשות הרבים מ"מ שרי אי לא עביד על דעת אביו, א"כ הכי שרי ובתנאי שכשיגיע לבן י"ג שנים ויום א' יוציאוהו משם עכ"פ, זה נלע"ד מעיקר הדין, ומ"מ העידו קדמונינו ז"ל שע"י מאכלות אסורות בנערות מטמטם הלב ומוליד לו טבע רע, עדיין אני אומר מוטב שיהיה שוטה כל ימיו וכו'. וד' יחננו דעה בינה והשכל ויראנו נפלאות מתורתו הקדושה. הכ"ד א"נ חותם בברכה

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן פג

שוב מצאתי כן להדיא ברשב"א גיטין נ"ה ע"א, דפירש"י קטנה אוכלת בתרומה דרבנן, וכתב רשב"א שפירש כן משום דמשמע לי' לרש"י דאפילו להאכילה בידיהם שרי' ע"כ פירש בתרומה דרבנן. והקשה על זה, א"כ מאי פריך ש"ס חרש בחרשת ליכול קטן אוכל נבלות הוא, הא אסור למיכלי' בידיהם מלא תאכלום ע"ש. הרי מבואר להדיא דלא כמשמע מפסקי מהרא"י הנ"ל, וכן יש ללמוד מן רש"י